

TIL DET SIDSTE

Om at holde fast – og slippe

Tekst til Bożenna Partyka med kærlig hilsen fra Michael Svennevig

Til opførelse på Gammelfestivalen Død og hygge på plejehjemmet 2014

Jeg er *ikke* gammel. Jeg er *aldgammel*...- det ved jeg da godt. Tror I ikke at jeg har set mig selv i spejlet. Dét har jeg - og så smadrede jeg det og skreg. Skreg af grin... Jeg er ligeglad med hvad andre siger og tænker. Det gør mig fri. Fri af alt det som I andre pisker rundt efter. Fri til at være mig selv.

Jeg ved da godt, hvad I tænker. Men I kender ikke mig. I kan ikke sige noget om mig. I ved intet om mig. Engang var jeg universets omdrejningspunkt. Altings ophav. Men nu står jeg bare bagest i køen.

Jeg kommer fra Polen. Jeg kom hertil ved en tilfældighed. Ja, lad os bare sige at det var en tilfældighed. Jeg er uddannet fra den statslige Film- og Teaterskole i Lotz. Sammen sted hvor også Polanski og Kieslowski..., hvis det ellers er navne I kender? I nikker. Godt, så er der stadig håb!

Jeg blev uddannet til at *være* noget. Til at skulle have en position og indtage min naturlige plads i kultureliten. Og så står jeg her - i dag. Gammel – og med alle mine talenter i hånden. Jeg har accent. Man forstår mig ikke. Jeg bliver ikke brugt. Så jeg stiller op til GAMMELFESTIVALER (*vrænger*). Gammelfestivaler, hvor man fejrer alt det man ikke kan. Og der står jeg midt i fejringen.

Jeg er ikke ingenting. Jeg *har* været nogen. Jeg har været altings midte – engang. Nu er jeg bliver usynlig. Ingen ser mig, jeg er kunstner, der kan det hele, men hvor er min scene? Den er væk og her går jeg rundt og venter. Venter på slutningen. Sølle!

Når jeg står på scenen, så lyser det igennem mig. Ordene fødes ud af kroppen og stødes ud af mig. Også selv om jeg har accent. Måske især på grund af det. Med min stemmes kraft kan jeg vælte murene. Sådan som jeg gjorde på scenen. Med mit blik kan jeg lamme selv den mest urolige tilskuer i mørket. Den kraft har jeg, men den skal holdes ved lige. Ellers forsvinder den. Kraften. Den er kun til låns. Det var mit rige.

Når projektørerne tændtes er jeg som en svamp, der suger alting til mig. Holder det inde i mig og lader det sprede ud med de ord jeg får. De ord som andre skriver. Men nu står jeg her. Gammelfestival... død og hygge på plejehjemmet? Hvem er det, der dør og hvem er det, der hygger? Jeg tror, at jeg hygger først, indtil døden kommer.

Jeg glemmer at jeg er skuespiller, når jeg ikke optræder. Så siver jeg ned gennem gulvet og bliver til ingen. Måske er det fælles for alle skuespillere, at man er alt og ingen. Men mest - ingen. Vi går omkring og leder efter en måde at sætte os igennem på. Vi mangler ordene - det som kan holde os fast: Meningen. Den røde tråd, der holder os i live - og gør at jeg også er i live i morgen.

Se alle de mennesker, der går forbi. De ligner mig. Jeg frygter at blive som dem. Tænk, at gå omkring i en lukket verden, hvor det bare handler om at slæbe sig fra måltid til måltid. Fra tallerken til tallerken. Fra mad til aske. Det må ikke ske. Det er frygteligt. Der må være andre måder.

Når jeg dør skal der være musik - til det sidste. Det er ikke til at holde ud at det slutter. Alt det jeg kunne. Jeg står tilbage på en scene, hvor lyset aldrig bliver tændt igen. Jeg har set det for sidste gang. Det ved jeg da godt.

(*tænker*)

Jeg husker en gang... på skolen i Polen. De gamle skuespillere - jeg forgudede dem - de var guder. Jeg kendte dem kun fra scenen og fra undervisningen. Nærmere kom jeg dem ikke. Det var utænkeligt. Der var altid helt stille, når de underviste. Vi hang ved deres ord. Alle der var sluppet igennem og var blevet optaget på den fornemme skole. Men vi var sultne. Ingen af os fik nok at spise. Det var trange tider, men hvad gjorde det? Fremtiden lå og ventede på os. Men en dag så jeg en af lærere - en af guderne - ved et busstoppested. Den måde han stod på... holdningen. Jeg genkendte ham straks, men et eller andet var bristet i ham. Han var pludselig forsvundet. Ingen vidste noget. Han var blevet for gammel, sagde man. *For gammel*. Alle andre blev bare bedre med årene, men han var blevet *kasseret*.

Jeg *kunne* ikke få mig selv til at gå hen til ham. Han ville heller ikke have genkendt mig. Han stod der bare. Det var frygteligt. Selv om der ikke var noget at se, så så jeg det hele. Han havde sluppet taget og givet slip. Ladet sig falde. Jeg nævnte det ikke for de andre. Aldrig. Det blev noget jeg forsøgte at glemme. Men det lykkedes ikke. Det forstår jeg nu, hvor jeg selv står her og venter på en bus, der for længst er kørt. Kørt afsted uden mig - og ham.

Hvad skal jeg gøre?

Han var Guden, der forsvandt. Lyset slukkedes i ham. Han blev til ingen. Det skal ikke ske for mig. Det vil jeg ikke tillade. Jeg bliver ved. Jeg kæmper mig igennem. Man skal blive ved. Blive ved med at insistere på at være her. Hvad rager det mig om andre synes jeg står i vejen? Jeg står her, fordi jeg *er* her. Jeg fylder ikke meget, men jeg er her stadig. Og jeg forlader ikke stedet, før jeg har kunnet råbe hele verden op. Det er det jeg samler mod til. For endnu engang at være den, jeg er blevet. Så vil de andre forstå at det giver mening. Jeg er den der genskaber meningen. Det er det jeg kan – med mine evner, talenter – og mit håndværk.

Jeg ville selv engang tro. Nu kan jeg få andre til at tro at det nytter at holde fast på det gode. At noget fører videre. At alting har en mening, også når jeg ikke længere kan gribe fat om den, så er den der stadig. Det gælder bare om at finde den. Og jeg bliver ved med at lede, indtil jeg ikke kan mere. Jeg bliver ved. Til det sidste.